

ВИЗУАЛНА И ФИЛМОВА КУЛТУРА НА ИЗТОКА (ЮЖНА, ИЗТОЧНА И ЮГОИЗТОЧНА АЗИЯ)
THE VISUAL AND FILM CULTURE OF THE EAST (SOUTH, EAST AND SOUTHEAST ASIA)

Лектор

доц. д-р Андроника Мартонова
Assoc. Prof. Andronika Martonova, PhD
Тел. 02944 24 14; 0899 638 223
E-mail andy_marton@yahoo.com

Хорариум:

30 лекционни часа + прожекции.

Начин за оценяване:

събеседване

Анотация:

Курсът е интердисциплинарен и непрекъснато ще се търси връзката с традиционните визуални и зрелищни изкуства на региона и ще представя в паралел съвременните постижения в естетическата сфера на аудиовизията. Същевременно ще се представи теоретично, аналитично и в културологични съпоставки екранният образ като медиум, необходим за изграждането на социалната колективна идентичност и процесите на самоидентификация и себепознанието във и извън ареала на региона. Не на последно място ще се търсят приликите и разликите с визуалната култура на Запада. Към всяка една лекция ще бъдат показани и кратки примери. Визуалният материал е свързан с образци от културното наследство на региона – албуми (живопис, съвременно изкуство, фотография), архиви, записи (спектакли, документални наблюдения, реклами, видео инсталации, мултимедии и пр.), прожекции на филми (различни видове кино: документално, игрално, анимационно, етнографско). В лекционния курс се разискват проблеми, свързани с естетиката, еволюцията, традицията и съвременните форми на образността в новите изкуства. Предмет на занятията са и присъствието на визуалните артефакти, идващи от регионите на Южна и Източна Азия в полето на българското изкуство и медиазнание. Придобитите в лекционния курс теоретични знания се използват за анализирането и дискутирането на визуалните и филмовите образци, прилежащите им структури, жанрове и течения, авторски стилове, както и възможността да се идентифицират и коментират специфични различия между културите на образа на отделните страни (Индия, Китай, Япония, Корея, Тайланз, Малайзия и пр.).

Annotation:

This is an interdisciplinary course seeking to trace on a regular basis the relations between the traditional visual and performing arts of the region, presenting comparatively the contemporary achievements in the aesthetical realm of audiovision. Screen image will be presented at the same time theoretically, analytically and by means of culturological comparisons as a medium needed for building the social collective identity and the processes of self-identification and self-awareness within and outside the area of the region and, last but not least, the similarities and differences between the visual cultures of the East and the West will be explored. Each lecture will be followed by short examples. The visual material is related to examples of the region's cultural heritage: albums (painting, contemporary arts,

photography); archives, recordings (theatrical productions, documentary observations, commercials, video installations, multimedia, etc.); screenings (all sorts of films: documentary, fiction, animated, ethnographic). The course of lectures addresses issues related to the aesthetics, evolution, tradition and the contemporary forms of imagery in the emergent arts. The course will also deal with the occurrences of visual artefacts from the regions of South and East Asia in the field of Bulgarian art and Media Studies. The theoretical knowledge gained during the course will be used to analyse and discuss the visual and film examples, contiguous structures, genres and movements, styles, as well as to identify and comment the specific differences between the image cultures of each of the countries (India, China, Japan, Korea, Thailand, Malaysia, etc.).

Учебна програма и основна литература

Учебна програма

Увод във визуалната култура – дефиниране на основни понятия, проблематика, автори, разработки, подходи.

Образът и Запада, Образът и Изтока (Южна и Източна Азия) общ поглед. Специфики, влияния и взаимопрониквания. Защо и как комуникираме с образа? Традиционност и каноничност;

Традиционност и уестърнизация;

Историческа, социална и културологична значимост в мисленето на образа.

Необходимостта от теоретизиране на естетическото в азиатските изкуства – древни и средновековни трактати (общ поглед). Различните (спрямо Запада) категории на естетичното.

Визуалният образ – кой е той в разнообразната конституция на азиатските изкуства? Калиграфия, живопис, скулптура, архитектура – най-общ поглед (светлина, цвят, гледна точка, ракурс, илюзия за движение, пространство, взаимоотношения в средата)

Проблемът за синкретичността:

Играещият човек или за зрелището в Азия (Южна и Източна).

Художественото произведение в епохата на техническо възпроизвеждане:

Стремежът за фиксиране на реалността

Ново отношение към действителността с появата на дагеротипията

Концепциите на Валтер Бенямин

Предшественици на киното (в това число и в полето на Азия, като например китайския магически фенер и театъра на светлините *Едо-уцуши е.*)

Появата на кинематографа.

Първите стъпки на седмото изкуство в Южна и Източна Азия. Отношения на киното с останалите изкуства.

Теория на киноизображението – основни термини, понятия (кадър, монтаж и тн.) Видове кино. Жанрове в киното. Обща периодизация.

Универсални и специфични изразни средства в киното в контекста на азиатските култура. Региони и стилове.

Сергей Айзенщайн и Ролан Барт – два вектора в теоретизирането на визуалното и влиянието на Азия. Ефект на Уелс-Куросава.

Семиотика на аудиовизуалния образ – общ поглед. Езикът на киното. Умберто Еко, социо-културните кодове и Азия.

Едуард Саид и концептът за *Третото кино* в типологизацията на източната аудиовизуална култура.

Комикс-Анимация-Кино.

Национална идентичност и въобразени общности: Бенедикт Андерсън и аудиовизуалното.

Въпросът за неотрадиционализма във визуалната културата и киното на Южна и Източна Азия – исторически предпоставки. Основни пътища, по които се проявява неотрадиционността в киното.

Диаспори и нови медии. Азия в Холивуд – минало („*Жълтата заплаха*“) и настояще. Арджун Ападурай и неговите теоретични постановки.

Основна литература

1. *Agrawal, Binod C.* Indianness of the Indian Cinema. - In: *Continuity and Change in Communication Systems: An Asian Perspective*. Ed. Wang, Georgette. Dissanayake, Wimal. Norwood, Ablex Pub. Corp., 1984, p. 181-191
2. *Anderson, Joseph I. Richie, Donald.* The Japanese Film: Art and Industry (expanded edition). Princeton, New Jersey, Princeton University Press, 1982
3. *Burch, Noël.* To the Distant Observer: Form and meaning in the Japanese Cinema. London, Scolar Press, 1979
4. *Dwyer, Rachel. Patel, Divia.* Cinema India. The Visual Culture of Hindi Film. New Brunswick, New Jersey, Rutgers University press, 2002
5. *Gabriel, Teshome H.* Guardian of Popular Memory: Towards a Third Aesthetics. // *Question of Third Cinema*. Ed. by JimPines and Paul Willemen. London, BFI Publishing, 1991, p.53- 64
6. *Hobsbawm, Eric J., Ranger, Terence.* The Invention of Tradition. Cambridge, Cambridge University Press, 1983
7. *Hsiao-peng Lu, Sheldon.* Transnational Chinese Cinemas: Identity, Nationhood, Gender. Honolulu, University of Hawai`i Press, 1997
8. *James, David E. Kim, Kyung Hyun.* Im Kwon-Taek. The making of korean national cinema. Detroit, Wayne State University Press, 2002
9. *McLuhan, M.* Understanding Media. Cambridge, Mass., MIT Press, 1994
10. *Mirzoeff, N.* An Introduction to Visual Culture, London, Routledge, 1999.
11. *Van Der Heide, William.* Malaysian cinema. Border Crossings and National Cultures. Amsterdam, Amsterdam University Press, 2002
12. *Айзенщайн, С.* Избрани Съчинени. Отвъд звездите. София, Наука и изкуство, т.2 , 1976

13. *Андерсън, Бенедикт.* Въобразените общности. София, Критика и хуманизъм, 1998
14. *Андрейков, Тодор.* История на киното. Том I и II. С, Колибри, 2004
15. *Ападурай, Арджун.* Свободната модерност. София, ЛИК, 2006
16. *Аристотел.* За поетическото изкуство. София, Наука и изкуство, 1975
17. *Базен, Андре.* Онтология на фотографския образ. // Из историята на филмовата мисъл (антология). С., 1988, № 2.
18. *Барт, Р.* Въображението на знака. София, Народна Култура, 1991
19. *Барт, Ролан.* Camera Lucida – Записки за фотографията. С, Агата- А, 2001
20. *Бенямин, Валтер.* Художественото произведение в епохата на неговата техническа възпроизводимост. // Озарения. С, КК, 2000, с.127-160
21. *Брагинский, Владимир. Семенцов, В. С.* Введение проблемы традиции, неотрадиционности и традиционализма в литературах востока. — Във: Художественные традиции литератур востока и современность (ранние формы традиционализма). Съст. Брагинский, В.И., Челышев, Е.П.. Москва, Наука – Восточная литература, 1985
22. *Братоева, Милена.* Вкусът на изкуството. Произход и развитие на индийската естетика. София, Индологическа фондация „Изток-Запад”, 2011
23. *Восточная поэтика. Специфика художественного образа.* Москва, Наука, 1983
24. *В света на киното. Съст. Александров, Александър., Андрейков, Тодор., Власков, Стефан.* Том I, II и III, С, Народна просвета, 1983
25. *Гарги, Балвант.* Театр и танец Индии. Москва, Искусство, 1963
26. *Григорьева, Татьяна.* Дао и логос – встреча культур. Москва, Наука, 1992
27. *Джаджев, Иван.* Основен курс по естетика. Варна, Славена, 1996
28. *Еко, Умберто.* Артикулация на визуалните кодове. — Във: Из историята на филмовата мисъл. (Антология), София, Наука и изкуство, том II, 1988, 414-428
29. *Еко, Умберто.* Киното и проблемът за съвременната живопис. — Във: Из историята на филмовата мисъл. (Антология), София, Наука и изкуство, том II, 1988, 428-444
30. *Завадская, Е. В.* Тень как философско-эстетическая категория. // Теоретические проблемы изучения литератур Дальнего Востока. Москва, Наука, 1974, с.47-59
31. *Завадская, Е. В.* Эстетические проблемы живописи старого Китая. Москва, Наука, 1975
32. *Зонтаг, Сюзан.* За фотографията. С, Златорогъ, 2000
33. *Игнатовски, В.* Електронната Геновева. София, Колибри, 2001
34. *Из историята на филмовата мисъл.* Антология. София, Наука и изкуство, т. I и II, 1988
35. *Изер, Волфганг.* Обхватът на интерпретацията. София, 41Т ЕООД, 2004
36. *Клейман Наум.* Кадърът като ядро на монтажа. // Съвременно съветско кино. С, Наука и изкуство, 1971, с.59-117

37. *Конрад, Николай*. Запад и Восток. Москва, Наука, 1972
38. *Котовская, М. И.* Синтез искусств. Зрелищные искусства Индии. Москва, Наука, 1982
39. *Куросава, Акира*. Нещо като автобиография или потта на жабата. С, Наука и изкуство, 1989
40. *Лидова, Н.Р.* Драма и ритуал в древней Индии. Москва, Восточная литература, 1992
41. *Лотман, Юрий*. Каноничното изкуство като информационен парадокс. — Във: Типология на културата. С., Народна култура, 1990, 333 – 340
42. *Лотман, Юрий*. Поетика. Типология на културата. С., Народна култура, 1990
43. *Маклуън, Маршал*. Закони на медиите. София, Унив. изд. Св. Кл. Охридски, 1995
44. *Мартонова, Андроника*. Йероглифът на киното. София, Панорама, 2007
45. *Осенмук, В.В.* Чань-буддийская живопись. Москва, Смысл, 2001
46. *Соколов-Ремизов С. Н.* Литература, каллиграфия, живопись. М., Наука, 1985
47. *Стефанов, Иван*. Природата на културата. С, Аскони – Издат, 1998
48. *Тридесет японски гравюри от 18 – 19 век*. Колекция на ХГ “Златю Бояджиев” - Пловдив”. С., Български художник, 1988
49. *Цигова, Бойка*. Дзен естетиката и японската художествена традиция. С, Наука и изкуство, 1988
50. *Цигова, Бойка*. Фушикаден – напътствия за цветето в НО, С, УИ “Св. Климент Охридски”, 2000
51. *Янакиев, Александър*. Майстори на световното кино – Акира Куросава. С, БНФ, 1980